

Periodisme? Permetin!

Eugeni Casanova

“La meua empresa havia estat atacada per la febre obsessiva de crear cultura corporativa i sinergia entre les seves *market units* i s’havia constituït un grup de projectes per a *senior managers* amb futur. Malgrat aquests requisits, vaig ser escollit.” Total, que a Quim Torra el van enviar a la *head office* de Winterthur Insurance, vora Zuric. “A mi em van assignar el projecte d’*outsourcing*. També ho desconeixia tot del Project Methodology Standardization o dels Human Resources Key Performance Indicators”.

Veient-li la cara, se sap immediatament què pensa Torra de totes aquestes paraules i els individus que les profereixen. Va passar el que havia de passar: “El mes de març del 2007 vaig sentir el mateix que Maria Antonieta uns quants segles abans, entès en termes laborals. Un cop sec, destre, net. Un tall perfecte.”

En definitiva, l’ex-directiu es va trobar a Suïssa amb uns mesos balders perquè la canalla hi havia d’acabar l’escola, quan “la relectura aquells dies per catorzena vegada de *Seixanta anys d’anar pel món*, d’Eugeni Xammar, m’havia fet tornar a la memòria una vella obsessió”. Torra havia cercat la tomba del periodista al cementiri de l’Ametlla del Vallès, “ni rastre”, o vestigis del temps que va estar a Perpinyà, “un fracàs absolut”. “Ara podia cometre la darrera bogeria: visitar els arxius de la Societat de Nacions [a Ginebra], on ell deia que havia treballat als anys vint.” Total, que es va capbussar en la vida i l’obra del que considera el millor periodista català del segle (amb el permís d’una dotzena de noms més) i ja no ho va poder deixar. En va sortir, el juny del 2008, *Periodisme? Permetin!. La vida i els articles d’Eugeni Xammar* (Símbol Editors). Paral·lelament, el nou escriptor es va revenjar del tall estil Maria Antonieta amb una feina fina de bisturí: *Ganivetades suïsses* (Símbol Editors).

Però, endut per la rissaga Xammar, va descobrir un món inèdit. Del solitari de l’Ametlla va passar al corpus global del periodisme català dels anys vint i trenta, i es va adonar de la grandesa d’un col·lectiu del qual s’havia esborrat tot vestigi. I no eren només els periodistes, “que són potser els millors de l’Europa de l’època”: metges, arquitectes, polítics... Trueta, Reynals, Gaudí, Jujols, Prat de la Riba, Rovira i Virgili, Macià... els professionals d’un país sencer que havia estat ambiciós i havia arribat als nivells més alts de creació.

Tornat a Barcelona, li van fer a mans les cartes de Just Cabot (“si hi ha algú més agut que Xammar és ell”). Les va rebre en divendres i diumenge trucava per dir que fundava una editorial per a publicar-les. Així va nàixer Acontravent, amb la idea de recuperar el *patrimoni*

literari oblidat, “perquè tots aquests periodistes formen un autèntic patrimoni literari català”. Francesc Canosa li va parlar poc després dels articles “genials” de Domènec de Bellmunt..., i a poc a poc els títols van anar sorgint, “el 70% me’ls han suggerit persones mig desesperades perquè ningú tenia en compte certs autors”.

Torra explica que la Renaixença havia recuperat l’ànima catalana, però el periodisme va avançar a les palpentes fins que Pompeu Fabra va aconseguir una llengua ordenada, polida i clara. Immediatament (les Normes són de 1913), un país en marxa va entomar els mots reestrenats i en va començar a fer meravelles, amb revistes i diaris com *Mirador*, *La Nau*, *La Publicitat*, *El Be Negre*... Catalunya s’expressava amb normalitat per primer cop. Hi va haver dues generacions de periodistes que van actuar sense complexos i van arribar a un nivell altíssim: “Ho llegeixen tot en francès, anglès i alemany; viatgen pertot arreu, són realment cosmopolites, el seu escenari és el món, no com ara”.

El nou editor passa a viure a les hemeroteques i exhuma, i publica, Francesc Madrid, Carles Sindreu, Jaume Passarell, Josep Maria Francès, Àngel Ferran, Miquel Joseph, Joan Granés... Segueix els vençuts republicans i rescata també una literatura periodística de la diàspora. “A l’exili hi ha una eclosió de revistes i diaris que aguanten la llengua, amb noms mítics com *Quaderns de l’exili*, a Mèxic, o la revista *Catalunya*, a Buenos Aires”. Xavier Benguerel, Joan Sales, Joan Oliver, Lluís Ferran de Pol o Raimon Galí van assolir la maduresa literària en aquest període i en aquests mitjans. Les seues recerques li valen el premi Carles Rahola d’assaig 2009.

Torra diu que la baula es va trencar i que no veu renàixer el geni de la crònica periòdica fins a Ramon Barnils, un home que, de nou, s’oblida de les cotilles i explica Catalunya tal com la sent. Acontravent complementa les velles obres amb autors contemporanis que mostren una visió nova del periodisme i el país, com el mateix Canosa o Enric Vila.

L’editor clou la seua *etapa Xammar* trobant el seu nínxol –sense nom i també oblidat– al cementiri de l’Ametlla i organitzant un petit homenatge amb una colla d’amics i les autoritats locals. A la làpida que li posa, hi escriu una frase del vell llop que ell ha convertit en divisa vital: “Tractant-se de les coses de Catalunya, jo no prenc mai precaucions”.

Acontravent celebra ara dos anys i 22 títols amb *Últimes notícies!*, d’Evelyn Waugh. “Les traduccions són arriscades perquè cal pagar-les”, diu Torra. La feina d’hemeroteca i recopilació la fa ell i les hores –i els diners– no compten. El difunt directiu d’assegurances entén aquests dos anys com d’inversió. Ara comença una etapa decisiva en què cal veure si la generació actual és digna dels precursors retrobats.